

Ideer

DIKTET

Foto: Ronny Østnes

Snublestein

Historien om John Davidsen må vi ikke glemme. Han gikk i første klasse på Sagdalen skole i 1942 til han ble hentet av politiet sammen familien fra huset i Guldalsgata. Han var en snill gutt som likte å leke med nabobarna, han var en blid gutt i første klasse, til nazistene hentet ham og sendte ham med fangeskipet Auschwitz. Han gledet seg til jul og tegnet en nisse i første klasse, han var jødegutten fra Strømmen som døde i gasskammeret 1. desember 1942. Han hadde blitt 75 år 10. oktober 2010. Vi må aldri glemme John Davidsen fra 2010 Strømmen.

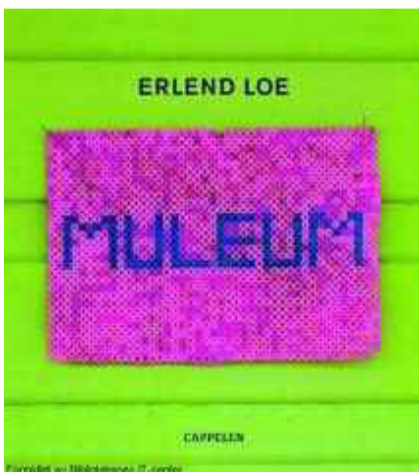
Thor Sørheim

• Hentet fra samlinga «2010 Strømmen» i samarbeid med fotograf Ronny Østnes.

KULTURTIPSET

«Muleum»

BOK: Det var Tore Renberg som først sa det, at Erlend Loe er en av våre mest undervurderte forfattere – og spurte seg selv om det var fordi Loe var for tulle. Jeg spinner mer enn gjerne videre på det resonnementet, og lurar på om Loes bøker representerer en annerledeshet som enkelte er blitt lei av – ikke fordi det er mindre bra, men fordi «Naiv. Super»

nå føles som en bok fra en gammel tid, før verden igjen ble politisert – og som samtidig dermed ikke kan lære noe av. Det er selvfølgelig helt feil. At ukeavisa «Dag og Tid» i sin anmeldelse av «Muleum» kunne finne på å kalle Loe «den mest konvensjonelt oppdragende forfatter i landet», kan ikke bygge på annet enn vond vrangvilje – og er et godt eksempel på det som kan kalles nedgraderingen av Loe. Nå har «Muleum» fra 2007 vunnet en helt ny nederlandsk pris for skjønnlitteratur for ungdom, foran blant andre Dave Eggers. Den såre, humoristiske historien om den 18 år gamle Julie som blir foreldreløs og ønsker å dø, viser Loes makeløse evne til å behandle eksistensielle temaer på en interessant måte – uten melodrama og klisjeer. Loe maner fram følelsene på annet vis. For eksempel gjennom tittelen «Muleum» – som henspiller på hovedpersonen Julies feilaktige uttale av ordet «museum» som treåring. Før, et uttrykk for ble en stående vits i familien, nå et uttrykk for hvor ensom hun er i verden. Alene med minnene av «muleum», og alene med alle de andre ubetydelighetene som tilsammen gjør en familie.

TOLLTULL: Fotografiet er ikke fullt ut akseptert som kunst overalt. Til utstillingen «Dark Currents» på Fotogalleriet i august ble kunstneren Mårten Lange forsinket i tollene med bildene sine. Til tross for Mette Tronvolls lignende tollopphold og endring av reglene i 2004, ble Lange likevel stående en time på grensen med tre tollere som diskuterte om arbeidene hans var kunst. De kom frem til at det var de ikke, og at han måtte fortolte dem. Lange oppga verdien på hvert arbeid til 300 kroner og tok dem med inn som reisegods.

Nylig foregikk det en paneldebatt på Fotogalleriet i O har utspilt sin rolle? Denne måneden står fotografier

Kunst, foto

FOTOKUNST

Nina Strand
nina@objektiv.no

FOTOGALLERIET ble opprettet i Oslo i 1977 ut fra et behov for et eget visningssted for fotografisk kunst. Siden etableringen har galleriet arbeidet aktivt for at fotografiet skal bli akseptert som kunstform institusjonelt, kulturpolitisk og konseptuelt. Denne kampen er langt på vei vunnet, og nå i november vises fotografisk kunst på mange visningssteder i Oslo, blant annet på Kunsthall Oslo i Bjørvika.

– Vi gjør ikke noe ekstra ut av om det er fotografier eller malerier vi stiller ut forteller daglig leder Per Gunnar Eeg-Tverbakk. Han er ikke sikker på om vi er tjent med egne gallerier for fotografisk kunst.

– Jeg tror det vil underbygge tanken på fotografi som en egen sjanger som trenger et beskyttet rom. Da kan det isolere fotografiet fra resten av kunstscenen.

DEN 5. NOVEMBER åpnet Kunsthall Oslo to separatutstillinger, den norske kunstneren Marte Eknæs med collager og skulpturer, og amerikaneren Trevor Paglen med fotografier.

– Utstillingen til Paglen, «The Other Night Sky», inngår i et prosjekt som har som mål å spore og fotografere klassifiserte amerikanske satellitter som befinner seg i jordbanen, til sammen mer enn 189 hemmelige romfartøyer.

Paglen er utdannet geograf, og i dette prosjektet har han brukt

observasjonsdata samlet inn av et amatørnettverk av «satellittkikkere».

– Paglen ser på fotografiet som en måte å dokumentere på. Kameraet blir et redskap for geografiske og kunstneriske undersøkelser.

FOTOKUNSTNEREN Hedevig Anker synes det er viktig at Fotogalleriet ikke kun stiller ut fotografi.

– Nettopp fordi det er etablert som et fotogalleri kan det tillate seg å utforske grenselandet for hva kamerabasert kunst kan være. Noen av de mest interessante utstillingene de har hatt, er kanskje de som ikke presenterer fotografier overhodet, men hvor det fotografiske som fenomen utforskes.

Anker har nettopp tatt ned sin første museumsutstilling på Stenersenmuseet. Av Stenersenmuseets elleve utstillinger i 2010 har seks av dem vært fotografi-basert.

– Museet er det eneste museet i Oslo som har hatt en uttalt agenda for å vise bredden innen fotografi i sitt utstillingsprogram.

Anker trekker fram det nye galleriet Melk som en viktig aktør når det gjelder å fremme fotografisk kunst.

– Etableringen av Melk som et kunstnerinitiert og kunstnerstyrt galleri er et tydelig tegn på at dette er et felt innen kunsten med mange aktører og høy produksjon.

AMBISJONEN TIL kunstnerne Bjarne Bare og Bez Farazollahi som driver Galleri Melk, er å vise mangfoldet av unge talenter innenfor kunstfotografi i Skandi-

Fotografier så mye mer enn teknikk.

UTSOLGT: Galleri Peder Lund har hatt utsolgte utstillinger med André Kertész, Lucas Samaras, William Eggleston, Gary Winogrand, Daido Moryama, Lee Friedlander og Walker Evans. – Hvilket betyr at det finnes flere hundre sentrale historiske fotografier i norske samlinger. På denne måten bygger vi en historisk tilstedeværelse for Norge som er svært viktig forteller gallerist Peder Lund.

Noen viste meg et bilde og jeg bare lo. Verdighet har aldri blitt fotografert.

Bob Dylan

slo om fotografisk kunst egentlig trenger egne visningsrom, eller om Fotogalleriet sentralt i en rekke gallerier i Oslo, mens fotokunstens eget galleri viser video.

og videotape

TREVOR PAGLEN: Fra utstillingen «The Other Night Sky» i Kunsthall Oslo.

OSLOMOTIV: Fra Daido Moriomas utstilling «Memory of my Eyes» i Galleri Riis.

HEDEVIG ANKER: Fra utstillingen i Stenersenmuseet.

navia. I november viser de utstillingen «Half-Sick of Shadows» av den norske kunstneren Ingvild Langgård. Hun har jobbet med video og performance tidligere, men dette er første gang hun fokuserer på fotografier.

– Vi liker å prøve ut noe nytt, og ikke gjenta oss selv, sier Farazollahi. – Vi er opptatt av å bruke fotografiet i et psykologisk spill med rommet.

De føler seg ikke i opposisjon til Fotogalleriet.

– Fotogalleriet er en viktig arena for å fremme fotografisk kunst, da det ikke putter fotografiet i en getto der gamle menn med fotovest stiller ut hverandre og diskuterer kamerateknikk på åpninger. Fotografi er så mye mer enn teknikk, sier Bare.

Siden oppstarten har Melk hatt ti utstillinger, hvorav seks har vært den respektive kunstnerens første separatutstilling i Norge.

– Galleriet ble opprettet da det manglet et sted kunstnere kunne vise sine arbeider før de ble plukket opp av kommersielle gallerier eller etablerte institusjoner, sier Bare. – Et eksempel er vår første utstiller, Morten Andenæs, som nå har avtale med Galleri Riis om separatutstilling våren 2011.

GALLERI RIIS har flere norske kunstfotografer i stallen og sees på som det viktigste kommersielle visningsstedet i Oslo. Den 4. november åpnet utstillingen «Memory of my eyes» med den japanske fotografen Daido Moriama som, ifølge daglig leder Kristin Bråten, er en av verdens viktigste kunstnere som arbeider med fotografi.

– Hans status som en samtidig klassiker og betydning for en ny generasjon kunstnere har blitt stadig tydeligere.

På Galleri Riis arbeider de med flere kunstnere som har fotografi som sitt primære medium.

– Det er ikke slik at vi har et spesielt fokus på fotografi, vi behandler fotografi på samme måte som andre kunstneriske uttrykk. Vi opplever heller ikke at markedet er mindre for fotografisk kunst. Det må man kanskje helt tilbake til 80- og 90-tallet for å føle på, sier Bråten.

– JEG TROR AT nettopp fordi fotografiet har vunnet så stort innpass og nærmest dominerer kunstscenen for øvrig, så er det ekstra viktig å ha Fotogalleriet, sier kunstnerisk leder Susanne Østby Sæther.

– Men vi må manifestere tydelig at Fotogalleriet arbeider med det kamerabaserte uttrykk, som ikke begrenses til det «rene» fotografiet, sier hun som forklaring på hvorfor Fotogalleriet 25. november åpner dørene til utstillingen Eurovision, som viser nyere videoarbeider av den norske kunstneren Helene Sommer og den ukrainsk-svenske kunstneren Alexander Vaindorf.

– Begge kunstnerne verk utforsker hvordan ulike former for visuelt materiale – som arkitektur, monumenter, publikasjoner og filmer – utgjør en kollektiv hukkommelse. Sommer og Vaindorf undersøker også hvordan sentrale begivenheter i europeisk historie oppleves for mennesker som befinner seg i ransonen av disse.

Hun har satt en snekker i gang med å bygge et høyteknologisk rom spesielt for videovisning som skal stå klart til åpningen.

– Skillet mellom fotografier og film er ikke så stort innen kunsten. Mange av de kunstnerne som har stilt ut fotografier her har også ønsket å også vise levende bilder, dette er en trend innen samtidskunsten som vi forholder oss til.

Sæther mener Fotogalleriet er i

den heldige posisjon at de ikke er en stor, tung institusjon, og heller ikke et lite kunstnerstyrt galleri.

– Vi er et slags mellomformat, vi har en lang historie å ivareta, som vi er takknemlige for, men vi er ikke forpliktet til å bygge opp

en samling eller arbeide med innkjøp, størrelsen gjør at vi står fritt til å utforske og utvide feltet. Og det er det som er vår rolle.

Nina Strand er redaktør for tidsskriftet Objektiv.